

Reformovaného sboru Páně
v
Telecím
ZALOŽENÍ A TRVÁNÍ
od 18. října 1781 do 18. října 1881.

Na památku
STOLETÉHO JUBILEUM

1881

Knihtiskárna V. Neuberta na Smíchově
Nákladem poskytovatele

(Nalezeno p. Karlem Kysilkou dne 18.9.1999 v pamětní knize reformované evangelické církve v Telecím od roku 1822, vlepeno v jejích zadních deskách. Tuto brožuru zajisté sepsal Josef Martínek, od r. 1874 farář ref. církve v Telecím.)

Telecí jest vesnice tři čtvrti hodiny dlouhá, se staveními většinou dřevěnými, od sebe opodál postavenými.

Vesnice tato náležela pod **panství Poličské**, jehož držitelem bylo a jest město Polička uvnitř hradeb. Okolnosti tyto, že ne jeden pán a jedna vůle, nýbrž představení města, volbou se střídající, spravovali záležitosti vrchnostenské, a pokud užíváno "brachii secularis", i náboženské, dlužno připočísti, že drakonické zákony proti evangelíkům doby předtoleranční ostří svého poněkud pozbývaly, a že i roboty, pod nimiž úpěly zejména sousední vesnice moravské, na panství Poličském mírnější byly, jsouce vykupovány až na děláni a vožení dříví do města.

K témuž panství náležely mimo Telecí (původ odvozují domácí od "ty lesy") ještě Pusté Rybné, Sádek a Kamenec. Ve všech těchto vesnicích udržel se četně tajný živel evangelický. Rovněž Březiny se 102 čísly domovními měly to štěstí, býti nejvzdálenější a nejzastrčenější, na samých hranicích Českomoravských ležící obcí panství Richenburského, kamž přísný dohled nebyl; nenalézaloť se tam ani fary, ani školy, ani hřbitova.

Naproti tomu Lačnov, bezprostředně sousedící s Telecím, nezúčastnil se hnutí tolerančního, patřilť pod panství Bysterské, a byl dobře ovládan z obce Korouhevské, kdež posud pro nepřátelské smýšlení obyvatelstva žádný reformovaný usaditi se nemůže.

Obec Telecká jest starou osadou, které, jakož i Rybnému a Březinám vznik daly hutě železné a sklenné, nyní cele zaniklé. Důkazem toho jsou trosky na rozličných místech, stará podání a jména rodin jako: Hamerník, Feinmann, Reinmann, Lohbauer, Kadidlo, Kovář, Hutský atd.

V Telecím stojí **starodávný kostelíček**, nyní řím. kat. farní chrám od tolerančních časů. Bývalo jen presbyterium zděné, loď dřevěná. Ve zvonici, o sobě postavené, nese nejstarší zvon nápis: *Pánu bohu ke cti y marie božej. Anno Domini 1478*. Zasvěcen jest Marii Magdaleně. Letos při opravě téhož chrámu nalezen na obmítce jednoho pilíře letopočet 1583.



O době předtoleranční nějakých památek písemných, vztahujících se na Telecí a okolí, není, jen pověst koluje, že poslední kněz evanjelický byl zabit v síni chrámové, po němž krvavou skvrnu na stěně nemohl zalíčiti, a že do roka k večeři Páně spotřebováno v Telecím 72 mázy vína.

O věcech, které se při vydávání tolerančního patentu v obci sběhly, a jak sbor Telecký založen, podává nám zprávu hodnověrný svědek a dlouholetý církevní hospodář **Jozef Zrúst**, sedlák v Telecím čís. 38, po němž nalézá se na faře kniha s nápisem: **Protokol církve Telecké**, v kterémž se začátkové tohoto svatého náboženství reformirského zaznamenání vynacházejí.

Píšeť takto:

Když jsem se již blížil ke dnům skloňujícím se života mého, přišloť mně na paměť, abych tento protokol v krátký pořádek uvedl. Doufám, a té naděje jsem, že z Vás, milí potomci, kteří se čistého a pravého náboženství obnoveného, od samého Krista Ježíše ustanoveného, přidržíte, rádi byste věděli, kterak a jací začátkové vnuknutí a řízením Božího obnovení tohoto svatého náboženství v tomto království českém a markrabství moravském se dílo.

Věrným a upřímným ctitelům Božím, k pravdě Boží evanjelicko-reformirského náboženství se hlásícím, v známost a paměť budoucí se uvedlo, kterak toho svatého náboženství, obzvláště v těchto zemích, totiž v království českém a markrabství moravském, skrze hrozné ukrutenství a odporné rady římské; za panování císaře římského a krále českého, Ferdinanda, toho jména druhého, hned v jeho započatém kralování v l.P. 1616, začátek vypovězení a vykořenění a našich věrných předků docela rozptýlení v létu Páně 1640 se stalo; tak, že někteří do Saska, jiní do Polska, a někteří do Uher a do Slezska se obrátili, aby aspoň tam Hospodinu bohu živému sloužiti mohli; někteří ale své životy v těchto zemích ztratili a svou krev pro drahého Ježíše vylíti nelitovali.

Ti ale, kteří ale v těchto zemích zůstali, římské naučení v pokrytosti přijali, a jeho potom náležitě nezachovávali, velice od kněžstva a rad římských trestáni, a i na penězích pokutováni, ano i docela statku svého zbaveni byli, takže potom veliký hlad dle předpovězení proroka Božího (Amose S. 11) v těchto zemích jest povstal, když ten oheň ukrutenství a tyranství plápolati začal.

Ale že oči Hospodinovy patří na ty, kteří se bojí, a na ty, kteří očekávají milosrdenství Jeho, aby vyprostil od smrti duše jejich, a živil je v čas hladu (Žalm 33, 18, 19), praví svatý David; ačkoliv v tomto království českém oheň ukrutenství plápolati začal, tak zase v tomto království českém a v markrabství moravském plápolati přestal, a sice tak, že předně v markrabství moravském v městyši Nosislavi zasvítlo to čisté světlo pravého náboženství křesťanského podle předpovězení proroka Božího řkoucího: Iz. 9. 2, item 42, 6.7: Nebo lid tento chodě v temnostech, uží světlo veliké, a bydlícím v zemi stínu smrti světlo zastkví se. Tak se v skutku stalo, neb o vánočních svátcích V Nosislavě, když kněz katolický římského vyznání podle svých obyčejů a zvyků po koledě v docházení 1780 roku a v nastávání 1781 chodil, již jemu nejméně ve 40 domech pascifical, po papežsku křížek nazvaný, líbati nechtěli, nýbrž jemu docela jeho nástroje a římské vyznání vypověděli, a docela odepřeli.

Pak v tom kraji Brněnském, v tu středu po sv. Trojici, v roku 1781 v Olešnici skrze potýkání kaplana katolicko-římského o víru stalo se pohnutí veliké na panství Kunštátském, skrze kteréž dišputacie o statui Jana Nepomuckého Řehoř Jakubec a s ním tři bratři z Olešnice do arretu uvěznění byli, a na krajském úřadě v Brně odpovídati museli; propuštění ale jsouce, Řehoře Jakubce do Vídně vyslali k titul. pánu Samueli z Nagy, agentovi konfessi helvetské od uherského království, by o to svaté křesťanské evanjelicko-reformované náboženství k císaři pánu Jozefovi, toho jména druhému, supliku učinil, jakž se i skutečně stalo. Že ale Hospodin Bůh nejvyšší, cokoli chce, to činí na nebi i na zemi, v moři i ve všech propastech (Žalm 135, 5.6) a v knize moudrosti praví: "Ty, Pane, mocný, mírně soudíš a s mnohým shovíváním spravuješ nás, nebo přítomná jest tobě moc, kdy chceš" tak jest tenkrát Hospodin Bůh moc svou zjevil a ukázal, jako když lid Israelský od Faraona vyvésti rozkázal, že však srdce Faraonovo zatvrzeno, ale císaře pána, Jozefa druhého, obměkčeno bylo, tak jest tomu svatému náboženství odporný nebyl, nýbrž povolení a trpění v těchto dědičných zemích učinil dle vydaného prvního cirkuláře pod datum 13. října, a receptum 20. října roku 1781. Pak na kancelářím

publicirováno, jakož i na našem Poličském kanceláři dne 21. listopadu. Všeci ale dosti z temna ten vydaný cirkulář publicirován jest byl s tímto výkladem, že těm jest povoleno to náboženství provozovati, kteří proň z české země odešli, aneb z jiných zemí v Čechách takového náboženství se usaditi chtějí.

Neohlídal se lid obecný na tento temný výklad a mocnost světa; ale na moc Boha živého; takže v poslední neděli Páně před adventem, tj. 28. listopadu 1781 u France Šmatlána, ten čas rychtáře v Telecím čís. 64, beze všeho k němu poručení (jeden druhému věděti dal) o pěti hodinách večer za dvě hodiny v naší obci Telecké 92 familií k náboženství reformirovanému se přiznalo a římské vyznání opustilo, a v těch 92 familiích počet duší se jest vynacházel přes 500 duší.

Tehdáž byla plna radosti ústa naše, a jazyk náš plesání, tehdáž jsme pravili mezi národy: Veliké věci s námi učinil Hospodin (Žalm 126, 2). Dále radostí plésali a prozpěvovali staří obojího pohlaví, mládenci a panny, i malé děti, řkouce: Zveleben jsi Hospodine Bože, nebo není Tobě rovného, anobř není žádného Boha, kromě Tebe. II. Sam. 7,22.

Na to byla zazpívána píseň: "Která tak vstupuje slavně, jak dcera knížecí", u téhož rychtáře Šmatlána z Danielových modliteb. Ostatně ale v jiné dni v tomto téhodni v jiných obcích se vyznání činilo, a my v naší obci od toho dne 25. listopadu více do katolických kostelů jsme nechodili, nýbrž v Telecím ve třech domích shromáždění jsme sobě tu zimu první drželi u Josefa Filipového čís. 2, u Václava Bednáře čís. 89, a u Jozefa Zrůsta čís. 38, a pak v létě u Josefa Filipového čís. 2, než dům modlitební vystaven byl.

Jinde tak bylo: v Kamenci u Josefa Jilka, v Sádku u Jakuba Burše, v Rybném Richenburském u Matěje Teplého, v Rybném Poličském u Kašpara Hégra, v Lačnově u Jana Filipového, na Březinách u Jana Bednáře a u Jana Jiřika Teplého.

Co ale nejprv následovalo, než dům modlitební se vystavěl, se tu vysvětluje takto. že se k císaři pánu suplicirovalo, jak velký počet familií a počet duší se vynachází, by nám dům modlitební stavěti, a pastýře duchovního přijmouti povoleno bylo, a sice z naší obce Telecké s Landrátem a Mrhovem, z Kamence, ze Sádku, z Lačnova, z Rybného se Světy, Kobylami a Betlémem, ze Březin s Damaškem a Rybným Richenburským.

Ten celý počet Janu Kaplanovi ze Březin dne 2. prosince 1781 odevzdán, a do Vídně se suplikou vyslán jest byl, na kteroužto supliku od císaře pána odpověď a povolení domu modlitebního stavení a pastýřů duchovních ustanovení, jest-li jich sami vyživiti chceme a můžeme, dne 2. února 1782 na náš kancelář jest přišla.

Pak dne 25. února byli jsme komisírováni, každá familie obzvláště, nejprv otec neb hospodář, skrze písemné vyznání víry, pak ostatní v domě, děti dospělé v rozumu od 14 let výše, k jakému náboženství se hlásí, a to v místě rádním naší vrchnosti.

Na to jsme takto cedulky vyhotovili. Vyznávám víru tu svatou, kterou Kristus Pán ustanovil, a svatí apoštolé kázali, podle kšaftu večere Páně v lámání chleba a pití kalicha Páně, kteréhožto náboženství konfessí aneb počet z víry Bratří Čeští vydali císaři Ferdinandovi I. ve Vídni v létu páně 1535, jenž se srovnává s vyznáním helvetským.

Nebo jsme tenkrát jiné konfese neměli, jedině ta nám k dobrému vysvětlení našeho náboženství přispěla, kterou dvojctihodný, vysoceučený pan Johann Eisner, senior při církvi České v Berlíně v létu Páně 1748 s výkladním katechismem v zadu postaveným od listu 142. vydal. Pak měsíce března zase jsme byli komisírováni, každý obzvláště, u přítomnosti vrchnosti světské, od katolického kněze, faráře Prosečského, neboť žádný farář ve své kollatūře nekomisíroval, ale cizí.

Ten učinil otázku takto: Proč odstupuješ od samospasitelné římsko-katolické víry? Odpověď naše šla obecně takto: Proto, že jste zrušili kšaft Večere Páně, že jste svůdcové a modláři, přikázání Boží jste

sfařovali, nebo druhé, které se vyznávají má, to jste vypustili, abyste lehčeji své modlářství provozovali a lidu sprostému představovati mohli. Nebo jste lidu sprostému písmo svaté čísti nedali, aby vašim praktikám rozuměti nemohli. A ostatně pro dlouhost řeči se vše vypsati nemůže, kterými texty ze zákona Božího se přemáhali.

Pak měsíce ledna v létu Páně 1782 byli jsme odděleni od katolického hřbitova.

Když prvně v našem vyznání Veronika, manželka Tomáše Jukla čís. 7 v Telecím (bylať přes 70let stará), zemřela, již děkan Poličský ji na katolický hřbitov pochovati nedal, nýbrž na zahradu u chalupy Jozefa Jukla, syna jejího ji pochovati rozkázal; na kteréž ale jeho poručení jsme tenkrát obyvatelé v obci Telecké nedbali, nýbrž o hrob její pečovali, nebo držitel gruntu na krčmě (rozuměj rychtě) ten čas Antonín Kadlec, dal jí hrob vykopati vedle hřbitova katolického na svém gruntě u kostnice, a tam jsme ji pochovali.

Pak dne 26. ledna v tom roku, dle komisi vrchnostenské, totiž p. Jozefa Filipového, ten čas pana rádního v Poličce, a p. France Kosiny, polesného, dle moci jejich, že jsme svou vůli v tom neměli, ale na jejich stálo, kde takové místo pro pochovávání miti máme, že jsou nám na obci, ani blízko silnice takové místo vyměřiti nechtěli, Antonín Kadlec nám takovéto místo na čas na svém gruntě postoupil nad katolickým kostelem "u bořinky" nad paloukem na 14 stop délky a šířky, kde ti komisaři připustit chtěli. Na kteréžto místo první byl pochován z čísla 7 Tomáš Jukl, 63 letý, na jehožto pohřbu bylo sjitých bratří okolo 300, pak sestru jeho Annu 79 letou, a Kateřinu po Lukáši Novotném, též starou, ty dvě panny spolu pohřeb měly, a spolu na ten hřbitov zajednou pochovány byly, a bylo bratří na tom pohřbu přes 500. Pak vdova Anna Šrumfová atd., a ostatně co bratří umřelo, tam se pochovávali, dokud se dům modlitební nevystavěl.

Dne 8. dubna 1783 dostal se k nám dvojcth. pán učitel Štěpán Galló, z Uher z Ludanu rodilý. První kázání dělal 13. dubna t.r. v neděli květnou v stodole Jozefa Filipového, a v den slavný vzkříšení Páně nám v Telecím ponejprv svatou večeri Páně sloužil, a v pondělí v Rybném, v úterý v Borové.

Dne 16. června v tom roku nám bylo vyměřeno místo pro dům modlitební a hřbitov, též pro příbytek pana učitele na gruntě Jozefa Filipového čís. 2 za louku Světskou, jak výpis a v knihách vesnickým poukazuje, že obecní byla, a jemu se za to místo postoupila.

Dne 18. června v tom roku pan učitel byl od té komisi nám ustanoven, a konfirmován, totiž od komisaře krajského z Chrudimě, a pana Brauna, a pana Františka Burše a p. Matěje Pečeného, pánů radních v Poličce

Dne 26. července začalo se první kamení voziti od obyvatelů Teleckých, pak druhé dni z jiných obcí, které k té kollatūře přináležejí. Dne 14. srpna 1783 začalo se první dříví tesat na kopci na gruntě Jozefa Zrůsta od mistra Michala Halámky a jiných. Dne 28. srpna 1783 byl jest první základ domu modlitebního ve jménu Páně položen od našeho dvojcth. p. kazatele slova B., jménem Štěpán Galló. Od něho prvního kámen jest položen, a druhý od představených u církve, totiž Antonína Kadlece a Václ. Bednáře; jakožto také dvojím kázáním potvrzeno bylo, prvním od dvojcth. p. kazatele Jimramovského jménem Pavla Martona, druhým od našeho dvojcth. p. Štěpána Galló, u přítomnosti v komisi vyslaných pánů p. Fryllase, a p. Václava Frydrycha purkrabího z Poličky.

Tento dům Boží ve vsi Telecím byl jest vystaven a s omítkou vnitř na ostro nahozen 20. září 1783, s tesařskou prací 4. října dokonán, a dne 19. října v tom roce, tj. v 18. neděli po sv. Trojici byl jest posvěcen od dvojcth. pánů kazatelů; totiž první kázání od Pavla Martona, kazatele Jimramovského, druhé od Martina Ficka, kazatele Veselského, pak odpoledne od dvojcth. p. Daniela Martona, kazatele Borovského - a ostatní všecka práce jinší domu modlitebního zůstala až do roku 1784, jakož na čisto omítání, střechy barvení, stropu a stolic děláni, to vše svůj konec vzalo měsíce září 1784.

Tento dům modlitební s nákladu celé kollatūry k němu přináležející jest vystaven. Stál

<i>na hotových penězích</i>	<i>459 zl. 31 kr. stř.</i>
<i>na materiálu a práci</i>	<i>336 zl. 15 kr. stř.</i>

Aby se také v zapomenutí nenechalo, že od strany vrchnostenské do konce žádnou pomoc jsme neměli, ani tu jedinkou cihlu, aneb měřící vápna za naše vlastní peníze jsme dostat nemohli, nýbrž všechno my bratři z nížeapsaných obcí na svůj vlastní náklad a mezi sebou jsme si všemi potřebnými materiáliemi pomáhali.

Potud souvisle píše hospodář církevní Jozef Zrúst ve svém protokole. O rychlosti stavby chrámové se zálibou staří vypravují, že když se místo stavební našlo, stál na něm ještě len, který sběhší se ženy ve chvílce vytrhaly, a do zimy budova chrámová stála.

O toleranci cedulkami s šestinedělním cvičením, o němž synové zesnulých na živě jsouc divné historky, jako i jinde se stávalo, vypravovati umí, přihlásilo se duší (mimo Sádek a Březiny, jejichž seznamy schází) dle úředního protokolu 1010; a lze-li dle sčítání roku 1795 páčiti Sádek a Březiny na 650 duší, bylo by dohromady 1660 duší proti přítomnému okrouhlému počtu 2500.

Při sboru Páně Teleckému přísluhovali slovem Božím a svátostmi po sobě následující **duchovní**:

1. **Štěpán Galló** z Ludanu v Uhřích. Počal úřadovati 1783, 8. duben. Za něho stavěly se chrám, fara a škola v pustém Rybném. V Telecím učil učitel v příbytku vlastním. Odešel do Proseče 1790.
2. **Samuel Galamboši** z Chvaletic se přistěhoval 1790, 4. září, odešel do kláštera 1799, 3. září. Jeli proň do Chvaletic 10 koňmi. Text jeho prvního kázání byl Ezech. 33, 7-9.
3. **Samuel Szermley** z Kláštera na výměnu, jakž tehdaž duchovní častěji a dobrovolně činili, přistěhoval se sem 1799, 4. září. Odešel zpět do Uher 1806.
4. **Benjamin Kiš**, na jeho místo dosazený 1806, 14. listopadu, byl synem Benjaminu Kiše, kazatele v Močovicích, odešel do Rovečina 1813, 1. května z příčiny nedostatku. Byloť to v ony těžké roky francouzských válek, v nichž, ačkoliv 300 zl. saláru měl, vycházeti nemohl; míra žita stála 50 zl. šajnů.
5. **Jan Opočenský** z Peřimova u Libštátu, z panství Jičínského, byl první rodilý Čech při zdejším sboru. Nastěhoval se sem 1814, 14. července, a zde umřel 1821, 23. listopadu, daďa se pochovati do rohu u chrámu Páně, kudy se přechází, aby prý přes něj chodili přátelé i nepřátelé. Na pohřbu jeho kázali 27. listopadu: Superintendent Blažek z Jimramova, a posud žijící Antonín Kadlec, duchovní Prosečský. Přítomni byli kazatelové: Svratoušský, Německý, Veselský a Bučinský.
6. **Václav Karafiát** z Jimramova rodem, přistěhován z Německého 5. listopadu 1822, prvně kázal v 23. neděli po sv. Trojici, tj. 10. listopadu 1822. Nejdéle zde kazatelem slova B., totiž plných 51 let pobyv, zemřel 1874, 1. ledna, a pochován dne 5. ledna za přítomnosti pánů farářů Prosečského, Borovského, Německého a Veselského. Za něho se přestavovaly chrám, fara a škola Telecká, Rybenská z novu založena a postavena Březinská. Založeny hřbitovy v Kamenci, Sádce a Březinách. Byl literárně činným, vydáváje kancionál bratrský, modlitby, biblickou dějepravu. Založil při církvi fondy.
7. **Jozef Martínek** ze Stříteže na Moravě, farář Hrubo-Lhotský, potvrzený za faráře Teleckého 1874, 29. října, posud úřaduje. Za něho postaveny hřbitovy Poličský a Telecký.

Školy.

V **Telecím** prvním školním učitelem reform. náboženství byl Jozef Filipů čís. 41, otec potomního Českého superintendenta Jozefa Filipi v Čermné. Ustanoven jest 1783, 1. listopadu. Studia jeho byla krátká, 5. listop. do normální školy Pražské vstoupil a již 23. prosince téhož roku dostal atestaci. Učil nejprve ve své chalupě, již do dnes říkají "u kantorů". Budova školní v Telecím založena 14. srpna 1786. Kantoroval dlouhá léta.

Po něm známějším jest zde Fabián Chalupa, který se odstěhoval do Sloupnice.

Prozatímně pak roku 1854 zde vyučoval p. František Svoboda, potom r. 1855 krátce zde pobyl p. Václav Horký.

Roku 1856 zde účinkoval p. Antonín Košut z Krouny, nyní v Jarošově.

Naposledy ustanoven zde roku 1859 (?) p. Jozef Koblížek, nyní řídící učitel trojtřídní školy v Telecím.



*Telecí - statek č. p. 2, reformovaná fara a chrám Páně za hřbitovní zdi . Stav před r. 1881.
(obrázek z této brožurky)*

V **Pustém Rybném**, k němuž i Březiny přináležely, počal učiti 23 letý rodák P. Rybenský, Jan Boháč a působil v povolání svém 42 let. Byl to dle pamětní knihy školy P. Rybenské učitel řádný a svědomitý, zpěvák líbezný. Zemřel 1826, 8. března.

Po smrti jeho vypomáhal do konce roku školního p. Jozef Honzálek z Březin.

Druhý učitel, František Stára z Vísek na Moravě, nastoupil v Rybném úřad školního učitele 1826, 12. června, kandidát Honzálek učil excurrando.

Třetí učitel, zmíněný Jozef Honzálek nastoupil v Rybném 1828 10. září, a sloužil 43 let.

Čtvrtý učitel p. Frant. Kadlec ze Spělkova nastoupil úřad 1868, nyní jest řídícím na též škole dvojtřídní.

[**Březiny**]. Za Jozefa Honzáka excurrando v Březinách vyučovali: Jozef Mašík z Jimramova 1830 - 34. Jan Karásek z Bučic. Frt. Elis z Jimramova 1838 - 40.

Bylať to podivná škola. Putovala od pazderky k pazderce, a školní mládenec chodil pořádkou na oběd. To zastaveno roku 1840, a plat učiteli zvýšen ze 70 zl. šajnu na tolikéž stříbra. V roce 1847 postavili nákladem Gustav-Adolfského spolku svou slušnou školu, a to i hřbitov, kteréhož dobrodiní nemohou sobě dost vynachváliti, vzpomínajíce, jak chodívali s nebožtíky v čas kruté zimy před úpady až hodinu cesty neschůdné na hřbitov P. Rybenský.

Na této škole vystřídal se jmen hojně: Libra, Svoboda, Michl, Karásek, Řehůrek, Nečas, Jiskra, až v roce 1863 ustanovený p. Adolf Šťastný z Jimramova tam setrvav, podnes co učitel na obecné škole tam vyučuje.

Nové školní zákony zastihly a zabraly všechny tři školy ref. sboru Teleckého. Nejdéle se bránili Pusto-Rybenští, kterým aspoň budova zůstala, kdežto ani v Telecích ani v Březinách budova nepatří do církevního majetku.

Sbor náš, jsa pohromadě, nezná ostrých styků s jinověrci a nehonosí se žádnými neobyčejnými poměry. Duchovní z něho vyšli pouze dva: Zmíněný již Jozef Filipi, potomní superintendent český v Čermné, a posud žijící dvcth. p. Ant. Kadlec, evang. farář Prosečský, ze zdejší rychty.

V čem jest snad jediným na celém Sionu našem, jest pro velikou jeho chudobu stále a **silné stěhování se údů jeho do Ameriky**, a musel by na tuto chorobu zajíti, kdyby to dále trvati mělo.

Od roku 1830 do dnes vystěhovalo se pouze ze zdejšího sboru asi 800 duší, nejdříve do Jovy a Illinois, nyní do Minesoty, Nebrasky a Dakoty. Kteří tam nabudou jmění, posílají zdejším chudým příbuzným převozné. Na koho čeká vojna, jest zadlužilý aneb jinak nespokojen, jede pryč.

Na jaře jako vlaštovičky houfují se, přijdou před odchodem do domu B., mladší bývají konfirmováni, přijímají společně s dospělými večeri Páně, modlí se všickni vroucně, slzami skropí dlažbu chrámovou, požádají o přímluvu, když budou na vodě, duchovního, vezmou bibli, kancionál a modlitby, a již se nad nimi zavírají vlny vystěhovalectva amerického. V novém domově teprv je jímá touha po slovu Božím, ale je pozdě. Jsou to houfce, nad kterými by splakalo srdce každého reform. Čecha, pro nás snad na vždy ztracené.

Dle posledního sčítání lidu shledalo se v Teleckém sboru duší 2487 přítomných, z nichž připadá na politické obce Telecí 814, Březiny 745, Rybné 603, Sádek 130, Poličku 117, Korouhev 53, Novou Kamenec 25; mimo tyto ovšem také mnozí jiní po službách rozptýleni, avšak sem patřící, se nalézají.

Celé okres. hejtm. Poličské (se sbory reform. Teleckým a Borovským) počítá duší: řím. kat. 29110, reform. 3502, augš. 17, židů 301.

K Jimramovskému sboru reform. z tohoto počtu patří Benátky s 33 dušemi.

Toho času jsou **staršímu sboru**:

- Josef Martínek, farář
- Václav Musil, kurátor z Telecího, čís. 106
- Frant. Ehrenberger, pokladník z Telecího, čís. 94
- Josef Koblížek, řídící učitel v Telecím
- Tomáš Bukáček z Telecího č. 46
- Josef Linek z Telecího, č. 35
- Josef Vraspír z Telecího, č. 24
- Jan Krejsek z Telecího čís. 15
- František Coufal z Kateřinek čís. 4
- Jan Fajmon ze Sádku, čís. 35
- Jozef Novotný z Dolního předměstí Poličky, čís. 94
- František kaštánek z Nové Kamence, čís. 24
- Jozef Filipi z Pustého Rybného čís. 2
- Jan Čermák z Pustého Rybného, čís. 48
- Jozef Romportl z Pustého Rybného, čís. 63
- Jozef Letý z Pustého Rybného, čís. 19
- František Hamerník z Pustého Rybného, čís. 71
- Tomáš Bureš z Damašku čís. 1
- Filip Brokl z Betléma, čís. 1
- Václav Lorenc z Kobyl, čís. 4
- Jan Kaštánek z Březin, čís. 5
- Jozef Teplý z Březin, čís. 19
- Jan Kaštánek z Březin, čís. 37
- Jozef Lapáček z Březin čís. 50.

Pamětní kniha farnosti telecké od r. 1822 (archiv farnosti telecké Českobratrské církve evangelické)

Pár poznámek, výpisků z pamětní knihy farnosti telecké od r. 1822, kterou začal psát Václav Karafiát někdy do r. 1869, léta 1861 - 1874 doplnil Josef Martínek a pokračoval dále v kronice až přibližně do r. 1920.

cca 1870 - Václav Karafiát po téměř 50 letech služby požádal o pomocníka ve sboru. Stal se jím studující bohosloví Čeněk Šejnoha z Velkého Ubušína (sbor Jimramov). Přišel do Telecího zač. roku 1872. Trpěl však TBC a za 1/4 roku (6.5.1872) ve stáří 28 let zemřel.

1872 - Po Šejnohavě smrti byl k výpomoci pozván kandidát bohosloví, Šejnohův soudruh Josef Martínek Pocházel ze Stříteže na Moravě (nad Bečvou) - sbor Valašská Lhota. Přijel o svatodušních svátcích r. 1872, dekretem Vysoké c.k. vrchní církevní rady potvrzen dne 17.1.1873 za osobního vikáře, pobyl zde do října 1873, kdy odešel na faru do Valašské Lhoty.



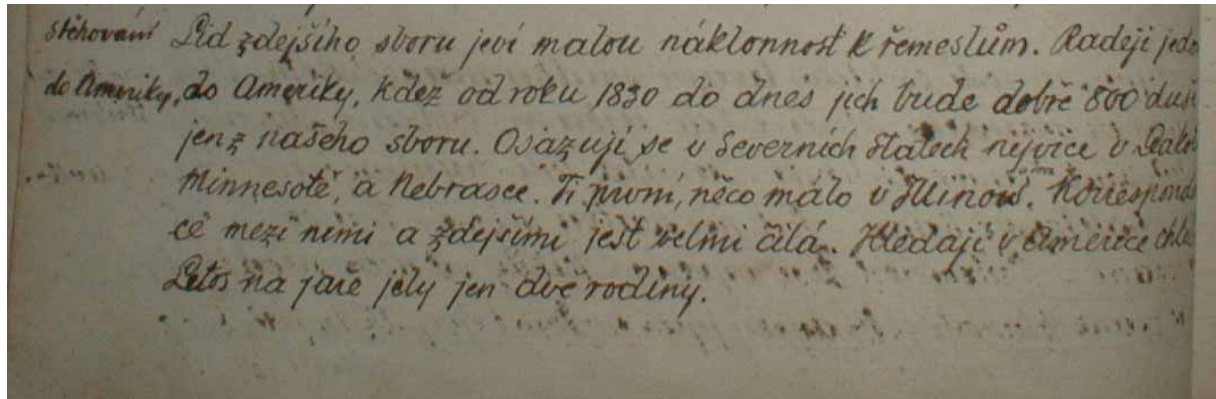
Farář Václav Karafiát s manželkou (Farní úřad ČCE Telecí)

1874 - Hned na první den v roce zemřel farář Václav Karafiát ve věku nedožitých 80 let. (Nar. v Jimramově 10.11.1794, zemř. 1.1.1874). Do Telecího přišel 5.11.1822.

Po jeho smrti administrátorem farnosti se stal borovský farář Jan Skalák. Po dobu jeho krátké správy došlo k oddělení Starého Kamence k farnosti borovské a Skalák vybídl Pustorybenské k žádosti o zřízení filiálky a připojení k Borové. Vzhledem k jeho téměř nepřátelskému postoji k teleckému sboru musel zanedlouho odejít a novým administrátorem se stal farář z Německého, pan Jan Chlumský. Již 7.4. 1874 byl zvolen farářem Josef Martínek. Byl potvrzen dekretem c.k. vrchní církevní rady 29.10.1874 a instalován 29.11.1874. Pokusil se o navrácení věřících ze Starého Kamence pod farnost v Telecím, ale bezúspěšně. V Pusté Rybné hlavním mluvčím za odtržení od Telecího byl místní starosta Josef Beneš (čís. 56). Kolem něj se vytvořila skupina asi 15 rodin, které odmítly nadále platit výlohy na církev a když se ukázalo, že k odtržení Pusté Rybné od Telecího nedojde, podali žádost o vystoupení z církve. Vzhledem k formálním nedostatkům jejich žádost nebyla přijata, a tak tito

věřící z Pusté Rybné se rozhodli, že novou žádost už nepodají a nechají celou záležitost usnout. Josef Beneš patřil pravděpodobně k velkým oponentům a snad i osobním nepřátelům faráře Martínka. Zanedlouho však zemřel, a i když se na smrtelné posteli kál, Martínek svou zášť vůči němu a dalším Rybenským ani nadále neotupil. U zprávy o smrti Josefa Beneše vepsána Martínkovou rukou poznámka o Benešově synovi, který je „stejný s otcem, r. 1880 polkl umělé zuby a bídně zahynul.“ (!!!).

1879 - Od roku 1876 snaha po získání většího pozemku a stavbu nového hřbitova. Hřbitovní zeď byla postavena za chrámem. Prvním pohřbeným na nové hřbitově byla sama farářova manželka, 28letá Marie Martínková, roz. Reistova z Prahy (+ 10.4.1879)



Poznámka k r. 1879 o emigraci do USA v pamětní knize farnosti telecké (Farní úřad ČCE Telecí)

K tomuto roku v kronice je první zmínka o emigraci z telecké farnosti do Ameriky:

Rok 1879 byl mokřý, slámy a píce dost, ale bramborů, hlavní potravy je pomálu. Ceny lepší než let předchozích, ale málo jich seli. Většina statků v Telecím a Rybném má dluhy. Daně státu, zemské, okresní a obcím jsou vysoké. Lid jeví malou náklonnost k řemeslům. Raději jedou do Ameriky, kdež od roku 1830 dodnes dobře 800 duší z farnosti se vystěhovalo. Emigranti šli zejména do Dakoty, Minesoty, Nebrasky. Ti první do Illinois a Jovy. Korespondence je velmi čilá. Hledají v Americe chléb. Letos na jaře jely jen dvě rodiny.

Mé další výpisky se zejména soustředily na poznámky, týkající se emigrace.

1880 - vystěhovali se mimo jiné do Ameriky: 17 letý Boháč z Telecího 19, Janková P. Rybná 83, Kaštánek Rybná 72, Pajkr Telecí 43.

Toho roku epidemie neštovic.

Dále šli do Ameriky: Zahradník, obuvník s rodinou, Makovský, chalupník Telecí 58 se ženou, Teplý ze Světů 3 s celou rodinou, Smělý, podruh jeho s rodinou, Bureš z Březin 56, stolař, s rodinou. Hladký z Březin - 6 duší, Dvořák z Březin (rodem z Milov) 3 duše, Filipi z Rybného 87 - mladík, aby ušel vojně, též Dobiáš z Rybné 16 (rozený ze Spělkova 17 letý).

Všichni prý tam nalézají mastné hrnce egyptské, neboť jen dva ref. duchovní čeští tam pracují - Ludvík Chlumský v Texas (pozn. vepsaná později: utekl domů 1881 jaro) a na severu Kůn z Moravy.

Na podzim t.r. jeli do Ameriky: František Boháč, chal. Telecí 19 i s četnou rodinou 8 duší, Jan Žváček, podruh v Telecím 94 s dětmi svými, i s dvěma syny ženatými, celkem 11 duší.

Kdyby mohli majetky své prodati, jeli by mnozí s nimi. Tkalcovina, zde jediný průmysl, klesá, daně veřejné stoupají, následkem toho je všeobecná nouze.

1881 - Zvláště mnohý svobodný lid odchází do Ameriky. Fr. Plíhal z Tel. 140, vyhořelý s rodinou, Marie Hegerová z Kobyl po tesaři Jiřím Hegerovi, Anna Fajmonová z Telecího 111, Hladký Telecí 109, Filipi Telecí 135, Ant. Filipi Telecí 54, Pajkr Telecí 43 atd. *Samí rekruti. Utíkali před vojnou, pasy všichni dostali.*

Letošní krupobití, které pozdní úrodu vymlátilo, zase mnohé podněcuje k vystěhování, i když byla učiněna úleva na daních 30 %.

1882 - Zřízení sirotčince. K němu za 1160 zl.(není to trochu moc ??? KK) pole od Františky Filipi č. 54, která po vyhoření do Ameriky odjela.

Do Ameriky zase někteří se podtrhli. Františka Slezáková z Telecího, služka. Pajkr, mlynář v Telecím 43 s ost. rodinou.

Rok byl mokřý, přes žně jen prší, obilí se kazí ve stodolách. Ovoce na jaře pomrzlo.

1883 - Roku toho zase někteří odešli do Ameriky, avšak v menším počtu než předešlých let.

1884 - V Telecím konkurs na jmění Jana Musila, obchodníka a starosty, když právě umíral. Byl nepřítelem řádu církevního a nejen sám domu Božího nenavštěvoval, ale i domácím tam jíti nedal. Příklad výstražný církvi !

1885 - Amerika: Josef Pavliš, podruh z Březin a žena jeho Terezie, roz. Teplá z Kobylího, syn jejich Josef, obuvník s manželkou Vincencií Feltlovou a vnukem Josefem (*15.7.1885)

1886 - Není roku, aby se vždy někteří od nás do Ameriky neodstěhovali, nyní obzvláště mladíci sami jedou, ač méně než léta minulá.

1887 - Jan Zahradník, podruh a obchodník z Březin s rodinou - 4 duše, Josef Pokorný, podruh z Březin 55 - 5 duší, Kateřina Teplá, vdova z Březin za dítkami, Josef Havlík, rolník z Damašku 8 - 4 duše. Franta Filipi ze Sádku, mlynář č. 37 - 5 duší, Beneš Ant., syn rolníka z Březin 41 s manželkou, Vraspír, rolník z Betléma 8 - 6 duší a jiní.

Už snad ve zdejším sboru není rodiny, která by tam neměla blízkých příbuzných.

1888 - Štrumfa, Betlém 9 s rodinou. Josef Fajmon, sedlár Telecí 86 s rodinou, Fr. Hejtmánek, rolník Telecí 5 s četnou rodinou, Josef Kadlec z Březin 33 s rodinou, V. Luňáček z Březin 36 - 7 duší a několik (5 - 10) jednotlivců.

1889 - Další roztržka s Rybenskými, kteří sebrali 100 zl. na stavbu svého chrámu. Zažádali o filiálku. Prý Telecí chce stavět chrám za 70.000 zl. My jsme však přistoupili jen ke stavbě věže. Při té příležitosti zbourána tzv. toleranční brána, která od doby tolerančního patentu zakrývala vstup do modlitebny.